

det år då föreningen startade och fram till 1945 pågick andra världskriget. Detta påverkade i viss mån det svenska samhället. Vad som alltid har legat i föreningens intresse är att ordna aktiviteter för barnen. Det kan exempelvis vara barnfester och olika idrottsaktiviteter. I vår förening har det alltid funnits mycket barn och ungdom, och sedan vi fått bygga permanenta fritidsstugor på fem olika områden, har det varit så att föreningens idrottssektion arrangerar områdesfotboll. Detta har hållit på alltsedan 1955.

Det handlar inte bara om fotboll, gymnastik är också en stor aktivitet här ute. 70—80 barn och ungdomar tränar gymnastik två gånger i veckan hela sommaren. Denna sport har pågått i många år.

För ca sju år sedan startade vi en seglarskola för våra ungdomar, men inte bara för våra egna, utan lika mycket för ungdomarna som bor runt omkring vårt område. Vår förening är mycket aktiv och hittar på olika saker för såväl unga som gamla. Så har vi hållit på under alla dessa år.

Vi är mycket tacksamma mot alla dem som i sitt enkla sommarboende för 50 år sedan, startade denna förening. Vi vill också rikta ett tack till dem i förutvarande Askims kommun som då bestämde och lät oss utveckla vårt sommarstugeboende så som vi idag har det.

Emigrationen från Askim på 1800-talet

Från arkiven av Konrad Ekdahl

Varje linje som Atlanten korsar
Märkt med rött på kartan se jag vill
Ty det är vårt hjärteblod som forsar
Utur öppna sår åt västern till



De första emigrantåren präglades ofta av hårt arbete och umbäranden.



Många klarade sig bra i det nya landet.

Sveriges befolkning blev mellan åren 1860 och 1910 åderlåten på mer än en miljon människor. De flesta flyttade till USA, mest på mitten av 80-talet med 40.000 om året. Fördelningen av emigranterna var mycket skiftande mellan olika landsdelar. I västsvenska bygder blev nettoutvandringen — emigration minskad med immigration — minst i områden närmast Göteborg, 1 till 4%, medan den i Dalsland och det inre av Västergötland kunde stiga till över 20.

Samtidigt pågick en "utvandring" från landsbygden till städerna och andra tätorter. Som exempel på denna folkomflyttning kan nämnas att folkmängden i Askim från 1850 till 1900 sjönk från 1377 till 1144, knappt halva minskningen orsakad av emigration. I Göteborg ökade invånarantalet under samma tid från 26 000 till 130 000, en femdubbling; liknande utveckling t ex i Borås. Denna flykt från landsbygden orsakades av att behovet av arbetskraft inom jordbruket minskade men ökade kraftigt inom industrin.

Men städerna kunde inte ta emot alla som blev arbetslösa på landsbygden. Många lockades istället till Amerika, främst genom erbjudandet därifrån om gratis jordbruksmark. Andra orsaker till emigrationen dit var bl a önskan att slippa värnplikten, kyrkans konservatism med förföljelse mot de

frireligiösa, locktoner från tidigare amerikafarare, emigrantvärvares propaganda, kanske också äventyrlust.

De uppgifter om Askims emigranter och immigranter som skall lämnas här, insamlades för ett 20-tal år sedan dels på landsarkivet i Göteborg, dels på pastorsexpeditionen, som då låg i prästgården.

Som framgår av listan var det fler män, 71, än kvinnor, 42, som reste ut; samma tendens i övriga delar av landet. Detta gäller också åldersfördelningen; hälften av Askims utvandrare var mellan 17 och 25 år. Övervägande antalet resande var ogifta, 35 var hemmasöner, 15 hemmadöttrar, 10 arbetare, 10 pigor och 7 drängar.

Socknens indelning i rotar hade ursprungligen sin betydelse för fattigvården, indelningsverket och skolan. Ett antal närbelägna gårdar — kanske en by — bildade en rote, där man gemensamt hjälpte sina fattiga, rotehjon, anställde och underhöll en soldat, roteknekt, och försåg socknens lärare den korta tid han besökte roten med husrum och skolsal, roteskolan.

När mottagarlandet inte skrivits ut är det "Norra Amerika", från 1898 heter det Förenta staterna. Ett par förkortningar: og = ogift, r = rote.

Innan jag räknar upp namnen på emigranterna 1885—89 skall jag nämna några, om vilka jag inte har uppgifter om födelsedatum eller om var i Askim de varit bosatta. År 1874 flyttade till Amerika Anna Andreasdotter, hemmadotter född 1845, och drängen Anders Andersson, född 1855. År 1884 emigrerade sjömannen Nils Johan Nilsson till Skottland, född 1860. Till Amerika gårdsrättaren Per Emil Olsson, född 1860, samt pigorna Anna Brita Andersdotter, född 1855, och Emilia Josefina Andersdotter(?), född 1853. Samma år, 1884, immigrerade från Danmark Anna Börjesdotter, född 1842 med sina — som det hette — "oäkta" tre barn: Rasmus Peter 8 år, Hans Cristian 5 år och Anna Catarina 2 år.

1885:

Frits Viktor Andersson sjöman 10/5 1866 Brottkärr Västergård. Återkom 1887.

Martin Johansson sjöman 29/11 1853 Skintebo Uggleledals r.

Johan Alfred Creutz sjöman 18/12 1851 Hagen Gatersereds r. Till Australien.

Alma Josefina Nyman piga 5/6 1862 Hult Myren Hults r.

Olof Albin Olsson hemmason arbetare 23/12 1855 Otterbäck Brottkärrs r. Återvände — inte struken i församlingsboken.

1886:

Viktor Hugo Kärrberg og hemmason 23/5 1865 Heden Gatersereds r.
Olivia Bernhardina Petersson piga 22/12 1862 Litsegården Kopparås r.
Carl Albin Öberg hemmason 21/5 1861 Brottkärr Östergård B.r.
Sven David Nilsson dräng 26/5 1866 Lilla Årekärr Gatersereds r.
Axel Emil Carlsson hemmason 7/12 1868 Gatersered Sörgård G. r.
Bernhard Christiansson arbetare 5/10 1859 Björkedal (Återkom 10/11
1922 till V. Frölunda.)
Axel Ludvik Carlsson arbetare 23/3 1863 Hovås utjord Brottkärrens r.
Anton Henning Carlsson arbetare 15/4 1867 Hovås utjord Brottkärrens r.
Emma Hedina Carlsson piga 22/7 1857 Hovås utjord Brottkärrens r.
Henning Anton Andersson hemmason 25/10 1866 Lilla Svindal
Kopparås r.
Lars Johan Johansson hemmason 27/1 1866 Storegården Kopparås r.

1887:

Kleton Uno Kärrberg hemmason 12/4 1867 Heden Gatersereds r.
Anton Leonard Jonasson hemmason 8/6 1856 Nygården Uggleledals r.
Gustaf Albin Johansson hemmason 15/9 1856 Nygården Uggleledals r.
Johan Edvin Andersson 20/3 1862 Uggleledal U. r.
Anna Petronella Jönsdotter piga f. Värö Halland 5/6 1852 Hult
Krokegård H. r.
Alfred Obed Sandberg hemmason 12/9 1868 Stora Skintebo Uggleledals r.
(Fadern var Carl Johan Sandberg 11/1 1823)
Johan August Larsson hemmason 16/2 1852 Hult Krokegård H. r.
Hulda Maria Olsson gift 31/12 1861 Lindås Kopparås r.
(Maken Oskar Albin Olsson från Elfsåker i Halland, lysning 11/2 1887)
Hulda Erica Kärrberg hemmadotter 15/6 1869 Heden Gatersereds r.
Lovisa Matilda Andersson hemmadotter 3/5 1858 Stora Årekärr
Gatersereds r.
Brita Maria Bengtsdotter piga 31/10 1867 og Hult Skomakaregård H. r.
August Emil Andersson arbetare og 2/12 1859 Kopparås K. r.
Gustaf Alfred Olsson hemmason 30/9 1867 Uggleledal U. r.
Immigranter:
(Frits Viktor Andersson sjöman 10/5 1866, se 1885)
(Anna Lovisa Svensson hustru 8/3 1861 nu till Domkyrko Göteborg)
(Tenny Ethel Carlsson barn 1887)
(Adolf Carlsson, till Norra Amerika 23/5 1882)

1888:

Henning Obed Andersson hemmason og 3/3 1869 Ambjörnhagen
Gatersereds r.

Gustaf Adolf Larsson hemmason og 20/8 1865 Hylte Nedergård H. r.

Emanuel Peter Pålsson hemmason og 26/6 1867 Stora Årekärr
Gatersereds r.

Anders Emil Andersson dräng og 8/4 1869 Kobbegården Hylte r.

Alfred Larsson hemmason og 12/10 1865 Tråkärslätt Gatersereds r.

Stina Maja Larsson hemmadotter og 6/4 1860 Tråkärslätt Gatersereds r.

Alfred Johan Petersson hemmason og 28/11 1870 Stora Svindal
Kopparås r.

1889:

Axel Sigfrid Johansson inte konfirmerad og dräng 23/1 1872 Litsegården
Kopparås r.

Karl Johan Hultman arbetare 13/1 1859 Hult Myren H r.

Lovisa Johanna Hultman arb. 1858 Hult Myren H r.

Alma Josefina Hultman 27/4 1879 Hult Myren H r.

Johanna Mathilda Hultman 18/12 1883 Hult Myren H r.

Sven Peter Hultman 14/8 1880 Hult Myren H r.

Bertha Wilhelmina Andersson hemmadotter og 22/11 1877 Billdal
Uggledals r.

Wirginia Henriksson hemmadotter og 11/5 1864 Hagen Gatersereds r.

Anna Brita Niklasdotter åbohustru 15/1 1833 Hovås utjord Brottkärrs r.

Karl Patrik Klaesson hemmason og 10/4 1870 Köpparås K. r.

1890:

Karl Wilhelm Larsson og jordbruksarb. 5/3 1871 Tråkärslätt
Gatersereds r.

Erik Gustaf Rost, maskinist 1849 Baku, Ryska Asien

hustrun Anna Andersson Rost 1857 Baku, Ryska Asien. Hustrun och
barnen återkom 1891 men flyttade 1892 till Haga, Göteborg

barnen Karl Laurits Rost 1886 Baku, Ryska Asien

Elin Agnes Rost 1884 Baku, Ryska Asien

Johan Wilhelm Eliasson og dräng 13/5 1867 Pilegården Hylte r.

Artikelförfattaren vädjar till intresserade läsare, som möjligen har eller
haft släkt inom Askim, som emigrerat under här nämnda tidsperiod.

Hör i så fall av Er till Konrad Ekdahl via hembygdsföreningens telefon-
nummer, se sid. 40.